

(i) Printed Pages : 7]

Roll No.

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

| | | | |
|---|---|---|---|
| 0 | 2 | 3 | 0 |
|---|---|---|---|

Exam. Code :

| | | | |
|---|---|---|---|
| 0 | 0 | 0 | 3 |
|---|---|---|---|

**B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester
Examination**

1127

MUSIC INSTRUMENTAL

Paper : A (Theory)

(In All Medlums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 45

Note :- Attempt *five* questions in all, selecting *one* question from each Unit. Unit-V (Questoin No. 9) is compulsory.

Unit-I

1. Define Gamak and describe its various types in detail. 9
2. What do you know about Gram ? Write in detail. 9

Unit-II

3. Describe in detail about 'Alap' and its various forms. 9

NA-331

(1)

Turn Over

4. Explain the terms 'Avirbhava and Tirobhava.' 9

Unit-III

5. Write down the life sketch of Ustad Allaiddin Khan and give his contribution towards Indian Music. 9

6. Write down the life sketch of Ustad Inayat Khan and give his contribution of Indian Music. 9

Unit-IV

7. Write down the notation of a Razakhani Gat in Raga Bhimpalasi with two Toras. 9

8. Write down the description and notation of Taal 'Roopak' in single and double Layakaries. 9

Unit-V

9. Answer any *nine* of the following questions :

- (i) How many Matras are there in Ektaal ?
- (ii) Write the Vadi Swar of Raga Bhimpalasi.
- (iii) Write the Jati of Raga Bihag.

(iv) Write any *one* gun of Vadakas.

(v) Write the Bols of Mizrab used in **Maseetkhani** Gat.

(vi) Name any *two* Grams.

(vii) Name the Taal having seven beats.

(viii) Name any *one* type of Gamak.

(ix) Name any *one* disciple of Ustad Allaiddin Khan.

(x) Name the book written by Pt. Vishnu Digamber Paluskar.

(xi) Write the Aroh Avroh of Raga Bihag.

(xii) Write down the Thata of Raga Bhimpalasi.

(xiii) How many Talis are there in Ektaal ? 1x9=9

NA-331

(2)

NA-331

(3)

Turn Over

18-टी भाष्य

1. निम्नलिखित में से नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए :
एक ताल में कितनी मात्राएँ हैं ?

इकाई-I

2. 'ग' की सहायता बताइए इसके विभिन्न प्रकारों का विस्तार से वर्णन कीजिए। 9
3. 'म' का अर्थ क्या है ? विस्तार से लिखिए। 9

इकाई-II

4. 'अभिधाय' तथा 'तिरोभाव' की व्याख्या कीजिए। 9
5. 'अभिधाय' तथा इसके विभिन्न प्रकारों का विस्तार से वर्णन कीजिए। 9

इकाई-III

6. 'अभिधाय' तथा 'तिरोभाव' की व्याख्या कीजिए। 9
7. 'अभिधाय' तथा इसके विभिन्न प्रकारों का विस्तार से वर्णन कीजिए। 9
8. 'अभिधाय' तथा इसके विभिन्न प्रकारों का विस्तार से वर्णन कीजिए। 9

इकाई-IV

9. 'अभिधाय' तथा इसके विभिन्न प्रकारों का विस्तार से वर्णन कीजिए। 9
10. 'अभिधाय' तथा इसके विभिन्न प्रकारों का विस्तार से वर्णन कीजिए। 9

इकाई-V

9. निम्नलिखित में से नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

- (i) एक ताल में कितनी मात्राएँ हैं ?
- (ii) गग भीमपलासी का वादी स्वर लिखिए।
- (iii) राग बिहाग की जाति लिखिए।
- (iv) वादकों का कोई एक गुण लिखिए।
- (v) मसीतखानी गत में प्रयुक्त मिश्रण के बोल लिखिए।
- (vi) किन्हीं दो ग्रामों के नाम लिखिए।
- (vii) सात मात्राओं की काल का नाम लिखिए।
- (viii) गमक के किसी एक प्रकार का नाम लिखिए।
- (ix) उस्ताद अलाउद्दीन ख़ाँ सादत के किसी एक शिष्य का नाम लिखिए।
- (x) पं. विष्णु दिगम्बर पुस्तुकर द्वारा लिखी गई पुस्तक का नाम लिखिए।
- (xi) राग बिहाग का आरोह-अवरोह लिखिए।
- (xii) राग भीमपलासी का थट लिखिए।
- (xiii) एकताल में कितनी तालियाँ हैं ?

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

ਨੋਟ :- ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ । ਇਕਾਈ -V (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ :9) ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ।

ਇਕਾਈ-I

1. ਗਮਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ ਇਸ ਦੇ ਵਿਭਿਨ ਪਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 9
2. ਗਰਾਮ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ? ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ । 9

ਇਕਾਈ-II

3. 'ਅਲਾਪ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਭਿਨ ਪਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰੋ । 9
4. 'ਅਵੀਭਾਵ' ਅਤੇ 'ਤਿਰੋਭਾਵ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ । 9

ਇਕਾਈ-III

5. ਉਸਤਾਦ ਅਲਾਲਾਉਦੀਨ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ । 9
6. ਉਸਤਾਦ ਟਿਨਾਇਤ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਵਾਓ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਲਿਖੋ । 9

ਇਕਾਈ-IV

7. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਦੇ ਤੋਤਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖੋ । 9
8. ਰੂਪਕ ਤਾਲ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਬੋਲ ਏਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਲਯਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 9

NA-331

(6)

ਇਕਾਈ-V

9. ਨਿੱਚੇ ਲਿਖੇ ਵਿੱਚੋਂ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ :
 - (i) ਇੱਕ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਵਾਂ ਹਨ ?
 - (ii) ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸਵਰ ਲਿਖੋ ।
 - (iii) ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਦੀ ਜਾਤੀ ਲਿਖੋ ।
 - (iv) ਵਾਦਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਗੁਣ ਲਿਖੋ ।
 - (v) ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਮਿਜਰਾਬ ਦੇ ਬੋਲ ਲਿਖੋ ।
 - (vi) ਕਿਸੇ ਦੋ ਗ੍ਰਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।
 - (vii) ਸੌਂਤ ਮਾਤਰਾਂ ਦੀ ਤਾਲ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।
 - (viii) ਗਮਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।
 - (ix) ਉਸਤਾਦ ਅਲਾਲਾਉਦੀਨ ਖਾਂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਬੋਲੇ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।
 - (x) ਪੰ.ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਿਗੰਬਰ ਪੁਲਸਕਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ।
 - (xi) ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਦਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਲਿਖੋ ।
 - (xii) ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਥਾਟ ਲਿਖੋ ।
 - (xiii) ਏਕਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਤਾਲੀਆਂ ਹਨ ? 1x9=9

NA-331

(7)